

שהכל נהיה בדברו

מפליא לראות כיצד התקשורת קובעת את סדר היום שלנו, בלי להתייעץ אתנו או לפחות להקשיב לנו. הם נעלבים תמיד בשמנו, יוצרים עבורנו משברים מבלי שהתבקשו, וקובעים באופן שרירותי את השיח הציבורי. תמיד הנושאים המרכזיים, הם אלו שקרובים ללבם הרחום והרגיש למצוקות הזולת. הם דואגים שהם יישארו בראש הכותרות כמה ימים. גם כשנתניהו נפגש עם אובמה ונוצר צורך מאולץ לדווח על פגישה טובה ונינוחה, התלווה לכך אזכור המשבר בעקבות הדברים שאמר ברץ ואין מי שזוכר אותם כרגע. שחם ושלום לא נשכח ולא נסלח, ואבוי למי שלא ימהר לגנות

כמה חרדים ואנשי ימין, והמינוי הזה ייצא לפועל במהירות, כי הוא מי שיציל את היחסים בינינו לבין ארצות הברית, יחלץ את החזון הציוני כולו מאבדון, וייצג נאמנה את עם ישראל בארצו.

אבל מה זה באמת אומר לנו?

שתמיד כדאי שנחשוב מעט לפני שאנו אומרים משהו או כותבים משהו. גם הברץ ההוא חשב שזה מה שהוא אמר אז, התנדף ברוח, ואף אחד לא יזכור לו זאת מאוחר יותר, והיום הוא מתחרט על כל פסיק. תחילת דיבור במחשבה תחילה. כל מה שאתה אומר או כותב היום – ישמש אי פעם נגדך. מאותה סיבה אני משתדל ברוב המקרים לקמצן במילים, מעבר לאלף וחמש מאות המילה שאני מחויב לספק, ולא להתעסק בנושאים ובאישים, דבר שעליו אשלם אולי פעם מחיר אישי כבד. מי יודע, אולי פעם אקרא לכהן בפרלמנט האירופי, אז לכן אני לא אומר את דעתי על הפוליטיקה האירופית הנגועה באנטישמיות. אולי פעם ירצו בי האמריקנים כשגריר שלהם באחת

רץ אמה, ברץ לעג, ברץ תקף. ראו זה פלא. עד לפני שבוע לא ידענו מי זה דוקטור רן ברץ, מה הוא אמה, את מי הוא תקף, ואת מי הוא האשים באנטישמיות ובקריסת היקום, והיום, הברץ הזה, הוא ולא אחר, הפך להיות המפתח האולטימטיבי שלנו ליחסים תקינים עם האמריקנים, ואולי אף האחראי העיקרי לגורל השדרוג המיוחל ביחסים והגדלת הסיוע הבטחוני. בימים האחרונים, כך הבנתי ממקום שהויתי בגלות, הדקירות והפיגועים והדריסות, פינו את מקומם לטובת סערת ברץ. גם אם לא הרגשתם באף סערה שכזאת, ההתייחסות התקשורתית אליה, היתה בגדר הוריקן לא מצוי.

חצי מדינה כבר נעלבה עמוקות מהברץ הזה, והחצי השני מחכה בתור להיעלב, כשעוד מספר טקסטים פוגעניים ייחשפו מאוצרו הטוב של מי שנתניהו רוצה למנות למסבירן הלאומי שלנו. אפילו סגן הנשיא ביידן הזניח את כל ענייניה הבעורים של ארצות הברית כדי להזהיר את מדינת ישראל ואת כל העולם, לא מאיראן גרעינית או משהו זניח דומה, אלא מפני מינויו של ברץ. הכל נעשה, עולמות נהפכו, כדי שברץ, האיש שאף אחד לא הכיר עד כה, וגם מי שהכיר לא ידע כיצד מבטאים את השם הזה – לא ימונה חס וחלילה לתפקיד הזה.

סביר להניח שנתניהו יתקפל. הרי לא נעים למנות מישהו שיש מי שחושבים שיש רבים שחושבים, שהוא העליב אותם. אבל ביני לביניכם, גם אם אנחנו לא מסכימים עם כל הדברים שהוא אומר, יש מישהו שלא מוכן להודות בכך שהנשיא אובמה הוא לא אוהב ישראל מובהק, ושרובי ריבלין הוא דמות אפורה עד ארכאית ומשעממת שיכולה לטוס בלי מאבטחים בגלל שאין מי שמחפש את ראשו? אני בטוח שאם היו נותנים לו, הוא היה אומר את אותם הדברים על בוז' הרצוג ועל הגברת נאור, והוא גם היה צודק.

אבל זה תמיד מפליא לראות כיצד התקשורת קובעת את סדר היום שלנו, בלי להתייעץ אתנו או לפחות להקשיב לנו. הם נעלבים תמיד בשמנו, יוצרים עבורנו משברים מבלי שהתבקשו, וקובעים באופן שרירותי את השיח הציבורי, תמיד הנושאים המרכזיים. הם אלו שקרובים ללבם הרחום והרגיש למצוקות הזולת. הם דואגים שהם יישארו בראש הכותרות כמה ימים. גם כשנתניהו נפגש עם אובמה ונוצר צורך מאולץ לדווח על פגישה טובה ונינוחה, התלווה לכך אזכור המשבר בעקבות הדברים שאמר ברץ ואין מי שזוכר אותם כרגע. שחם ושלום לא נשכח ולא נסלח, ואבוי למי שלא ימהר לגנות.

בעצם, כבר היו מעולם לבלרים ונושאי תפקידים מרכזיים ואמנים מפורסמים, שהתבטאו בארסיות כלפי ציבורים שלמים, אבל אלו שיצרו את המשבר הנוכחי לא הקדישו להם אז אף ידיעה זוטרה אחת. גם לא במדורי ההלוויות. כי זה אף פעם לא תלוי בתוכן הדברים, אלא במי שאמר אותם, ונגד אלו ציבורים הם מכוונים.

בתור חרדי אני לא יכול שלא למחות על חלק מדבריו הפוגעניים נגדנו. אבל למען האמת, דעת האזרח הממוצע היא עדיין שרן ברץ, הוא האיש הנכון במקום הנכון. הוא שנון. הוא אומר מה שהרבה – חושבים. הוא מייצג בדעותיו את הרוב הדומם במדינת ישראל, אז למה שלא ייצג אותם בתור המסביר שלהם. אבל הרי ברור, שהוא ייפסל בסופו של דבר, כי זה מה שברוני התקשורת רוצים, ואם הם רוצים משהו – הם הוכיחו עד כה שהם גם מסוגלים להשיג. בסוף כבר יימצא מישהו, שמוכשר הרבה פחות, אך שמעולם לא כתב מאומה נגד אובמה או נגד השמאל, או לא גינה מספיק את רצח רבין, אלא רק העליב

במסילה נעלה

בציבור שלנו, המשווע להכנסות כדי לכלכל את המשפחות הברוכות שלו, כבר התחילו בשנים האחרונות לעכל לאט לאט את מה שהיה ידוע תמיד, אך נמוג בצוק העיתים: גמ"חים, קרנות, צדקות, זה הכל טוב ויפה ואפילו מחמם את הלב. אבל הפתרונות האלה, הם בדרך כלל משכך זמני למחלה חשוכת מרפא. מילוי חבית שהוא בדרך כלל ללא תחתית. הצדקה הגדולה ביותר היא להעמיד אדם על רגליו, ללמד אתו כיצד להתנהל, לאלף אותו כיצד לכלכל את ביתו, ולהעניק לו את הכלים הנכונים שאם יתמיד בהם – הוא ימנע הרבה עבודה לגמ"חים ולקרנות הצדקה.

זה לא מה ששמענו במוצאי שבת שעבר, מפיו של הרב אליעזר כרמל מארגון מסילה, אבל ההרצאה המקיפה שהוא העניק לנו, הבהירה לנו עד כמה הכללים האלו נחוצים לכל בית יהודי. ועד כמה למידתם חשובה לכל בית יהודי שמוקם, לא פחות משאר הדברים שנלמדים. כי אם אין כלכלה נכונה, גם אם יש הרבה כסף, אין שלום בית, ואין בית. "אנחנו", אמר ר' אליעזר כשהוא חבוש בספודיקו השעיר, "לא מלמדים לייצר כסף. אנחנו מלמדים לייצר מודעות. כשבן אדם מודע עד לאימה לקופת המזומנים שלו ולסך ההוצאות וההכנסות שלו, והוא יודע לשרטט את החור התקציבי שלו בדיוקנות רבה, בסוף זה יהיה גם הוא שימצא את הפתרונות". הוא הקריא מכתב, שבו מודים לו בני זוג על כך שפתחו להם את העיניים, ובמקום לשלם חובות, הם עברו למצב של חסכון.

לאחר ההרצאה משכתי אותו הצידה, ושאלתי אותו בכנות: "תגידי, אם אין כסף, אז אין, אז אין – מה תעזור המודעות הזאת שאתה מטיף לה?"

"אז זהו שלא", אמר לי ר' אליעזר. "כי גם אם אין, אבל כשיודעים כמה אין, ולמה אין, והיכן טמון האין הזה, האדם עובד באופן ממוקד ומאומץ כדי לסתום את החור הזה בכל הדרכים האפשריות". אז שאלתי אותו הפוך:

"אם אני מרוויח שמונים אלף שקל בחודש (ולא שאני מרוויח לדיעת המשולחים כולם...) אני עדיין זקוק למודעות הזאת?" ר' אליעזר מבליע חיוך תחת שפמו, כמי שרוצה לומר: 'יש לי סיפור שמתאים בדיוק לשאלה שלך'.

"עכשיו", הוא מגלה, "אנחנו באמצע לסדר זוג שמקבל מההורים תשעים אלף ש"ח לחודש! והשווער בא אלינו כדי שנבוא להציל. התברר שגם התשעים האלף נגמרו מהר, והם באו לבקש עוד ועוד, עד שהשווער ראה שהמצב בכי רע וביקש שנתערב".

בכל אופן, הקשבתי להרצאה בקשב רב. לא רק מפני שאני רוצה לדעת כיצד להתנהל כלכלית, כי זה ממילא מאוחר. עשרים שנה לאחר החתונה – שום דבר כבר לא ישנה את המצב) הוא היה מיועד לאברכים צעירים בלבד). אלא גם כי רציתי להוקיר טובה לארגון החסד המקומי 'רב חסד', שגם כשהוא דואג לחלק צדקה לרוב, הוא לא שוכח להתעסק בליבת הבעיה, שהיא הכשרה מקצועית נאותה של הדור הצעיר.

הארצות האקזוטיות, אז לכן אני לא אומר או כותב שהאמריקנים הם לא פחות אנטשימים מהאירופים, רק כי כרגע נוח להם אחרת.

אבל בגלל שאני לא חושב שאי פעם אשרת את אביגדור ליברמן, אני מרשה לעצמי לכתוב כאן במפורש, שהנ"ל הוא עוכר ישראל, שונא חרדים לתיאבון. פעם אחר פעם הוא מגלה את טלפיו, ויוצא נגד האינטרסים החיוניים שלנו. מצדי שידבר יידיש רהוטה, שירוך לחצרות אדמו"רים, חשובים ככל שיהיו, אבל הוא עדיין יישאר פוליטיקאי עלוב שמזיק לנו, ושמשליך אותנו מתחת לגלגלי האוטובוס, במלחמתו הנמרצת נגד נתניהו. וזה לא רק בנושא הדתי. בסופו של דבר, אביגדור ליברמן הוכיח תמיד שהוא עובד בשביל אביגדור ליברמן, ועל הדרך הוא מוכן להינשל מכל נכסיו.

אף אחד לא שואל אותי מה לעשות, אבל אם היו שואלים, הייתי מייעץ לפוליטיקאים משלנו להבהיר לליברמן, שאם הוא ממשיך ככה, אנחנו לעולם לא נשב אתו באותה קואליציה, כמו שאנחנו מחרימים את יאיר לפיד. שלא ימהר לחשוב על עצמו במונחים של ראש ממשלה, כי לעולם לא ניתן לזה לקרות. אבל בגלל שלא שואלים אותי, אני לא אומר להם מה לעשות, רק כותב את מה שאני חושב שראוי לעשות, ואני לא מפחד שהטקסט הזה ישמש נגדי, כאמור לעיל.

נקלעתי השבוע ל'קאווע שטיבל' של אחד מהשטיבלעך החסידיים באירופה. 'קאווע שטיבל' זהו חדר קפה ביידיש, וזה לא רק מקום שהוא הרבה יותר זול מקופיקס, אלא גם הרבה יותר נחמד ונעים, ואפוף אווירה ביתית של יהודים טובים שבאים להרוות את צמאונם רגע לפני שהם מתכוונים לשפוך שיח צקון לחש, או להשיב את נפשם לאחר שעה ארוכה של תפילה שכללה תחנון מלא, חזן חולמני, וקריאת התורה מפי בעל-קורא טרחה שאתמול סיים ללמוד את הטעמים.

נכנס לשם אברך ושאל את חברו, אברך אחר, את השאלה האלמותית: "מה נשמע?"

הלה, במקום לענות ישר ולענין, נטל את כוס הקפה שלו, הרים אותה בידו הימנית, ובירך בכוונה מרובה:

"ברוך אתה ד' אלוקינו מלך העולם שהכל נהיה בדברו!"

הוא לגם מעט, פנה לחבר שעדיין המתין לתשובה, ואמר לו:

"נהנה לך התשובה. שהכל נהיה בדברו. שום דבר לא קורה לבד".

ואז לגם עוד לגימה קלה, ריסק את מה שנותר מגביש הסוכר, והמשיך: "אתה יודע מה מקור המנהג שכשסוגרים שידוך לא מאחלים 'מזל טוב' לפני כששותים משקה 'לחיים'?"

"למה, באמת?" שאל האברך, ואני שגם לא ידעתי את התשובה, ציפיתי לשמוע אותה:

"כי בשעה שסוגרים שידוך, הצדדים מאוד גאים בעצמם. אי שם, במסתורי לבם, חולפת בהם מחשבה: 'אנחנו עשינו לנו את החיל הזה. השידוך המוצלח הזה הוא בגלל שאנחנו ביררנו, ונברנו, והתקשרנו לחצי עולם, ואמרנו 'לא תקיף להצעה אחרת'. אז מומלץ שלפני כן, לפני שהשידוך הזה יוצא לאור, כדאי שהצדדים מעט יירגעו. שישתו מעט לחיים, יברכו בהתלהבות 'שהכל נהיה בדברו', ויזכרו שהכל, הכל הכל, מלמעלה. בדברו".

אז זה לא מה שברץ אומר, או מה שהתקשורת מברברת, או מה שאנחנו מפטפטים, או מה שהנשיא אובמה יאמר או לא יאמר לנתניהו. שהכל נהיה בדברו.